

नेपाल सरकार
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय
राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद

राष्ट्रिय सडक सुरक्षा नीति, २०८१ (मस्यौदा)

मंसिर, २०८१
काठमाडौं, नेपाल

विषय-सूची

१. पृष्ठभूमि	1
२. विगतका प्रयास	1
३. वर्तमान अवस्था	1
५. नीतिको आवश्यकता	2
६. दीर्घकालीन सोच	2
७. लक्ष्य:	2
८. उद्देश्यहरू:	3
९. रणनीतिहरू:	3
१०. कार्य नीतिहरू:	4
११. संस्थागत संरचना:	11
१२. नीतिको संरक्षक	11
१३. कानूनी व्यवस्था	11
१४. अनुगमन र मूल्यांकन	11
१५. जोखिम व्यवस्थापन	11

१. पृष्ठभूमि

विश्वव्यापी सन्दर्भमा सडक दुर्घटनाका कारण मृत्यु र घाइते हुनेको संख्या उच्च रहेको साथै नेपालमा पनि सडकको घनत्व र सवारी साधनको चापका कारण हालका वर्षहरूमा दैनिक सरदर ७ जना व्यक्तिले ज्यान गुमाउने र सयौं घाइते हुने गरेको अवस्था विद्यमान छ। दुर्घटनाको बढ्दो संख्या र यसले जनस्वास्थ्य, पर्यटन तथा आर्थिक सामाजिक अवस्था र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा पुऱ्याउने गम्भीर प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रियस्तरमा विभिन्न प्रयास भईरहेका छन्। यसै सन्दर्भमा, संयुक्त राष्ट्रसंघको विश्वव्यापी सडक सुरक्षाको लागि दश बर्षिय कार्ययोजना (सन् २०२१-३०) ले सदस्य राष्ट्रहरूलाई सडक सुरक्षाका स्तम्भहरूलाई समेटेटी कार्ययोजना विकास गर्न र नीतिगत व्यवस्थाको तयारी गर्नुपर्ने आवश्यकता औल्याएको छ।

२. विगतका प्रयास

राष्ट्रिय यातायात नीति २०५८ कार्यान्वयनबाट यातायात र सामाजिक-आर्थिक क्षेत्रका विविध आयाममा उल्लेखनीय परिवर्तन भएका छन्। यस नीतिले दीगो, भरपर्दो, कम खर्चिलो, सुरक्षित, सुविधायुक्त एवं आत्मनिर्भर यातायात प्रणालीको विकास गरी नेपालको समग्र आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, पर्यटकीय आदि क्षेत्रको विकासमा योगदान पुर्याउने मूल उद्देश्य राखेको र यसका लागि आवश्यक रणनीति र कार्यनीतिको तर्जुमा गरिएको देखिन्छ। नेपाल सरकारद्वारा विश्वव्यापी ढाँचामा राष्ट्रिय सडक सुरक्षा कार्ययोजना (सन् २०१३-२०२०) तर्जुमा गरि कार्यन्वयनमा ल्याईएको थियो। तथापी स्रोत साधनको सीमितताले उक्त कार्ययोजना प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन हुन नसकेको सन्दर्भलाई समेत ध्यानमा राखी सडक सुरक्षा कार्ययोजना (सन् २०२१-२०३०) तर्जुमा भई कार्यन्वयनको चरणमा रहेको छ। यी कार्ययोजनाले नेपालमा सवारी दुर्घटनाबाट हुने आर्थिक तथा मानवीय क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न सम्बन्धित निकायहरूले गर्नुपर्ने कार्यहरू निर्दिष्ट गरेको छ। यसका साथै राष्ट्रिय सडक सुरक्षा सम्बन्धि विषयमा राष्ट्रियस्तरमा नेतृत्वदायी संस्थाको आवश्यकता महसुस गरी गठन आदेशद्वारा राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद संचालनमा रहेको छ।

३. वर्तमान अवस्था

राष्ट्रिय यातायात नीति, २०५८, राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६, सवारी यातायात तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ र सार्वजनिक सडक ऐन २०३१ को आधारमा विभिन्न निकायहरूले आफ्नो आफ्नो संस्थागत रूपमा कार्य गर्दै आईरहेको अवस्था छ।

४. समस्या तथा चुनौती

सडक पूर्वाधार तथा सवारी साधन अपेक्षित रूपमा सुरक्षित हुन नसक्नु, सडक अनुशासनको पालना नहुनु, दुर्घटना पश्चातको उद्धार र पुनःस्थापना प्रभावकारी हुन नसक्नु, स्रोत साधनको प्रयाप्त व्यवस्था नहुनु, सडक सुरक्षा सम्बन्धि अनुसन्धान तथा विकास नहुनु, एकीकृत सूचना तथ्यांक र सूचना प्रणालीको विकास नहुनु, वैज्ञानिक यातायात व्यवस्थापन प्रणालीको कार्यान्वयन नहुनु, जनचेतनाको कमी, सडक सुरक्षा सम्बन्धि कानूनको प्रभावकारी

कार्यान्वयनको अभावमा सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने कार्य चुनौतीको रूपमा रहेको देखिन्छ।

५. नीतिको आवश्यकता

राष्ट्रिय यातायात नीति, २०५८ मा सडक सुरक्षा सम्बन्धी क्षेत्रगत विषयवस्तु नसमेटिएकाले समय सापेक्ष सुधारको लागि नीतिगत व्यवस्था आवश्यक रहेको देखिन्छ। यसै सन्दर्भमा सडक सुरक्षा नीतिको आवश्यकता देहाय बमोजिम रहेको छः-

५.१. सडक सुरक्षासँग सम्बन्धित विद्यमान समस्या र चुनौतीहरूको समाधान गर्न संविधान प्रदत्त, नागरिकको मौलिक हकको प्रत्याभूती हुने गरी यातायात क्षेत्रलाई सुरक्षित, व्यवस्थित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति अनुकूल निर्माण गरी यातायात प्रणालीको व्यवस्था गर्न।

५.२. संघियताको कार्यान्वयनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकार बमोजिम सडक सुरक्षा सम्बन्धी सरोकारवाला निकायको संलग्नतामा नीतिगत, कानुनी र कार्यगत सहजता कायम गर्न।

५.३. अन्तरराष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय असल अभ्यास अनुरूप सडक सुरक्षाका लागि नीतिगत तथा कार्यगत तादम्यता कायम गर्न।

५.४. सुरक्षित सडक यातायात मार्फत नेपाललाई सुरक्षित गन्तव्यको रूपमा स्थापित गर्न।

५.५. राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषदको भूमिकालाई नीतिगत रूपमा थप प्रभावकारी बनाउन।

५.६. दिगो विकास लक्ष्यको कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्याउन।

६. दीर्घकालीन सोच

सडक दुर्घटनाबाट हुने मानविय मृत्यु र गम्भिर घाईतेको संख्या शून्यमा पुर्याउने।

७. लक्ष्यः

सडक यातायातमा हुने दुर्घटनालाई न्यूनीकरण गरी त्यसबाट हुने मानव मृत्यु र गम्भीर घाईतेको संख्या सन् २०२१ को तुलनामा २०३० सम्ममा ५० प्रतिशतले घटाई २०५० सम्ममा शून्यमा पुर्याउने।

८. उद्देश्यहरूः

यस नीतिको उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्-

८.१. सडक सुरक्षा व्यवस्थापनका लागि तहगत सरकार तथा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरू बीच समन्वय तथा सहकार्य सुनिश्चित गर्ने,

८.२. सडक सुरक्षा स्तम्भका प्रावधानहरूलाई कार्यान्वयन गरी सडक दुर्घटनाको न्यूनीकरण गर्ने,

८.३. सडक दुर्घटना पश्चातको उद्धार तथा पुनर्स्थापना कार्य प्रभावकारी बनाउने,

८.४. सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू एकीकृत तथा समन्वयात्मक रूपमा सञ्चालन गर्ने,

८.५. सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यको नियमन, अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सूचना व्यवस्थापनका लागि एकीकृत प्रणाली लागू गर्ने,

८.६. सडक सुरक्षा सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र विकास गर्ने ।

९. **रणनीतिहरू:**

यस नीतिको उद्देश्य प्राप्तिको लागि देहायको रणनीतिहरू अवलम्बन गरिनेछ:-

९.१ सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सरोकारवाला निकायहरू रहने गरी सडक सुरक्षा व्यवस्थापनका लागि सँस्थागत संयन्त्र निर्माण गरिने छ।(उद्देश्य १)

९.२ तहगत संयन्त्रहरू बीच समन्वय, सहकार्य र जिम्मेवारीको बाँडफाँट गरिने छ।(उद्देश्य १)

९.३. सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्न सडक सुरक्षाका सबै स्तम्भहरूका प्रावधानहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।(उद्देश्य २)

९.४ सडक दुर्घटना पश्चातको उद्धार व्यवस्थापन, सडक दुर्घटनाबाट मृत्यू वा गम्भीर चोटपटक न्यूनीकरण लक्षित कार्यहरू गरिनेछ ।(उद्देश्य ३)

९.५ उद्धारकर्ता सम्बन्धि अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासहरूलाई अवलम्बन गर्न कानुनी व्यवस्था गरिनेछ ।(उद्देश्य ३)

९.६ सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू एकीकृत तथा समन्वयात्मक रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।(उद्देश्य ४)

९.७. सडक सुरक्षा सम्बन्धी गतिविधिहरू सञ्चालनका लागि सडक सुरक्षा कोषको व्यवस्था गरिने छ।(उद्देश्य ४)

९.८.सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू नियमन, अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सूचना व्यवस्थापनका लागि एकीकृत प्रणाली लागू गरिनेछ।(उद्देश्य ५)

९.९ सडक सुरक्षा सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र विकास गरिनेछ ।(उद्देश्य ६)

१०. **कार्य नीतिहरू:**

रणनीति ९.१ सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सरोकारवाला निकायहरू रहने गरी सडक सुरक्षा व्यवस्थापनका लागि सँस्थागत संयन्त्र निर्माण गरिने छ।

कार्य नीति:

१. सडक सुरक्षासँग सम्बन्धित सबै सरोकारवाला संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तह, शैक्षिक संस्था, गैह्रसरकारी संस्था, नागरिक समाज तथा अन्य निकायहरू मार्फत सडक सुरक्षा प्रणालीमा समावेश भएका आधारभूत सिद्धान्तहरू लागु हुने गरी व्यवस्थापन र कार्य सम्पादन गरिनेछ ।

२.राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद स्थापना गरी सरोकारवाला निकाय, प्रदेश, र स्थानीय सडक सुरक्षा समन्वय समितिहरूबीच जिम्मेवारी बाँडफाँड, योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन र नियमित सूचनाको आदानप्रदानको व्यवस्थापन गरी सहकार्य र समन्वय सुनिश्चित गरिनेछ।

रणनीति ९.२ तहगत संयन्त्रहरू बीच समन्वय, सहकार्य र जिम्मेवारीको बाँडफाँट गरिने छ।

कार्य नीति:

१. सडक सुरक्षा सम्बन्धी तहगत संयन्त्रहरू निर्माण गर्दा केन्द्रमा राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद तथा प्रदेश सरकार तथा स्थानीय निकाय बीचमा क्रमशः प्रदेश सडक सुरक्षा समन्वय परिषद तथा स्थानीय सडक सडक सुरक्षा समन्वय परिषदको क्रमशः गठन गरी समन्वय, सहकार्य र जिम्मेवारीको बाँडफाँड गर्दै लगिनेछ ।

२. सडक सुरक्षासँग सम्बन्धित कानूनलाई आवश्यकता अनुसार संशोधन र एकीकरण गरी प्रदेश र स्थानीय सडक सुरक्षा समितिको गठनमा राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषदको मार्गदर्शनलाई आधार बनाइनेछ ।

रणनीति ९.३. सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्न सडक सुरक्षाका सबै स्तम्भहरूका प्रावधानहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।

कार्य नीति:

९.३.१. बहु- माध्यम यातायात तथा भू-उपयोग र सडक सुरक्षा व्यवस्थापन सम्बन्धी देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ:

१. सडक सुरक्षा प्रणाली (सेफ सिस्टम अप्रोच)मा आधारित स्तम्भहरू कार्यान्वयन गर्न राष्ट्रिय सडक सुरक्षा कार्ययोजना र लगानी योजना तयार गरिनेछ ।
२. सडक सुरक्षासँग सम्बन्धित बहु-माध्यम यातायात तथा भू-उपयोग योजना अवलम्बन गरिनेछ ।
३. सडक सुरक्षा लगानी योजना अनुरूप बजेट व्यवस्थापन, कार्यान्वयन र समीक्षा गरिनेछ ।
४. सुरक्षित सडक यातायात व्यवस्थापन गर्न नबिनतम प्रविधि प्रयोग गरी एकीकृत यातायात प्रणाली (इन्टेलिजेन्ट ट्रान्सपोर्ट सिस्टम) को प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
५. सबै सडक यातायात सम्बन्धी निकायहरूको संगठनात्मक नीति, नियम, कार्यविधि वा निर्देशिका र प्राविधिक प्रतिवेदनहरू राष्ट्रिय सडक सुरक्षा नीतिसँग सामन्जस्य हुने गरी निर्माण गरिनेछ ।

९.३.२. सुरक्षित सडक सम्बन्धी देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ:

१. सडक पूर्वाधार योजना, डिजाइन, निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन र मर्मत सम्भारसँग सम्बन्धित मापदण्ड, निर्देशिका सडक सुरक्षाको दृष्टिकोणले उपयुक्त हुने गरी परिमार्जन गरी अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासहरूलाई समेत समेटेर अद्यावधिक गरिनेछ ।
२. सडक दुर्घटनाको जाँच अनुसन्धान सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था गरी सडक सुरक्षा परिक्षण, उच्च दुर्घटनास्थल (हट स्पट) विश्लेषण, दुर्घटना जाँच, अनुसन्धान प्रतिवेदन कार्यान्वयन गरिनेछ ।
३. सडक सम्बन्धित निकायहरूले सडकको प्राविधिक अवस्थालाई विचार गरी कुनै खास सडकका लागि कुनै खास सवारीलाई मात्र अनुमती प्रदान गर्ने गरी व्यवस्था मिलाईनेछ ।

4. सडक निर्माणको क्रममा सडक परियोजनाका लागि तयार पारिएको कार्यस्थल सुरक्षा र व्यवसायिक स्वास्थ्य व्यवस्थापनको प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
5. सञ्चालन भइरहेका र नयाँ निर्माण हुने सडकमा फरक क्षमता भएका व्यक्तिका लागि सुरक्षित तथा पहुँचयोग्य बनाईने छ ।
6. सडक सुरक्षा उद्देश्य प्राप्तिका लागि क्षमासील सडक पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ । ।

९.३.३. सुरक्षित सवारी साधन सम्बन्धी देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ:

1. सवारी साधनहरूको मापदण्ड एवं विशेष प्रकृति तथा सेवाका सवारी साधन एम्बुलेन्स, सुरक्षा निकायका सवारी साधन, द्रुत प्रतिकार्य सवारी (र्यापिड रेस्पेन्स भेहिकल), दमकल, फोहोर बोक्ने गाडी, इन्धन ट्यांकर, ग्यास बुलेट ट्रक, एक्सकाभेटर, जोखिमयुक्त सामग्री वाहक सवारी साधनहरूका लागि सम्बन्धित निकायले विशेष सुरक्षा मापदण्ड निर्धारण गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
2. सडक सुरक्षालाई नियमन गर्न सुरक्षित सवारी साधन निर्देशिकालाई समयानुकूल संशोधन गर्दै लगिनेछ ।
3. सुरक्षित सवारी साधनको प्रवर्धन गर्न सवारी साधनमा मापदण्ड बमोजिम सुरक्षा उपकरणहरू प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
4. सवारी साधनको सडक सक्षमता (रोड वोर्दीनेस टेस्ट) को परीक्षण तथा सवारी परीक्षणलाई सुधार गर्दै लगिनेछ ।
5. सार्वजनिक सवारी साधनले ईजाजत पत्र प्राप्त प्रमाणीकरण गर्ने निकायबाट सवारी परीक्षण प्रमाणपत्र वार्षिक रूपमा प्राप्त गर्नु पर्ने व्यवस्थालाई प्रचलित कानूनी व्यवस्थासँग एकीकृत गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
6. प्रदेशमा आधुनिक उपकरण सहितका सवारी जांच गर्ने सुविधा सम्पन्न परीक्षण केन्द्रहरू स्थापना तथा विस्तार गरिनेछ ।
7. सवारी साधनका उत्पादन, मर्मत तथा जडान कारखाना (वर्कशप)हरू तथा सवारी साधन जडान गरि तयार (एसेम्बल) गर्ने कारखानाले विश्वव्यापी मान्यता प्राप्त सुरक्षित सवारी मापदण्ड पालना गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

९.२.४. सुरक्षित सडक प्रयोगकर्ता सम्बन्धी देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ:

1. सरोकारवाला निकायहरूले सडक अनुशासन पालना गराउन सडक प्रयोगकर्ता सम्बन्धि आचारसंहिताहरू एकीकृत गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
2. चालक अनुमतिपत्र प्रणालीलाई व्यवसायिक सवारी चालक अनुमतिपत्रको व्यवस्था सहित समय सापेक्ष सुधार गर्दै लगिनेछ ।
3. सवारी चालकहरूको व्यक्तिगत विवरण, सवारी साधनको प्रकार, स्वामित्व, चालकको व्यवहार र सवारी कसुरको तथ्यांक सुरक्षित अभिलेखमा राखी सबै अभिलेखलाई सम्बन्धित निकायमा विद्युत्तीय तथ्याङ्कको रूपमा संग्रह गरी सुरक्षित गरिनेछ ।

4. सडक प्रयोगकर्ताको सचेतना, मनोवृत्ति, व्यवहारमा आधारित सर्वेक्षण र अध्ययन गरी सडक सुरक्षा कार्यक्रममा दुर्घटना तथा चोटपटक घटाउने उपायहरूलाई अवलम्बन गरिनेछ।
5. व्यवसायिक सवारी साधनमा यात्रु र चालक तथा अन्य कर्मचारीहरूको सुरक्षा नियम पालना भए नभएको अनुगमन गरिनेछ।
6. सडक सुरक्षा सचेतना अभियान सञ्चालन गर्न विद्यालय, विश्वविद्यालय, स्वयंसेवक, नागरिक समाज र गैर-सरकारी निकायलाई समेत परिचालन गरिनेछ।
7. सवारी चालक र सहचालकलाई सुरक्षित सवारी साधनका सम्बन्धमा सचेतनामूलक कार्यक्रम तथा सवारी साधनको पार्टपुर्जा सम्बन्धि जानकारी प्रदान गर्न व्यवस्था मिलाईनेछ।
8. सडक सुरक्षा पाठ्यक्रमलाई सबै शैक्षिक तहमा लागू गरिनेछ।

९.२.५. सुरक्षित सवारी गति सम्बन्धी सम्बन्धी देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिनेछ:

1. सवारी चालकले सडकको वर्गीकरण र सडकको अवस्था अनुरूप उपयुक्त र सुरक्षित गतिमा सवारी साधन चलाउनु पर्ने नियमनकारी व्यवस्थालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ।
2. गति सिमा अनुगमन र नियमन गर्न नविन प्रविधिको प्रयोग सहित मापदण्ड र निर्देशिका बनाइनेछ।

रणनीति ९.४ सडक दुर्घटना पश्चातको उद्धार व्यवस्थापन, सडक दुर्घटनाबाट मृत्यु वा गम्भीर चोटपटक न्यूनीकरण लक्षित कार्यहरू गरिनेछ (उद्देश्य ४)

कार्य नीति:

1. दुर्घटना पश्चातको उद्धार प्रक्रिया थप प्रभावकारी बनाउन सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरि एकिकृत निर्देशन केन्द्र (युनिफाईड कमाण्ड सेन्टर) स्थापना गरी संचालन गरिनेछ।
2. दुर्घटना पश्चातको उद्धारकार्य क्षमता विकास गरी उद्धार प्रक्रियालाई सुधार गरिनेछ।
3. घाइतेको उद्धार र उपचारको लागि प्राथमिक उद्धारकर्ता तथा एम्बुलेन्स सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ।
4. घाइतेको प्राथमिक तथा निश्चित उपचारको लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई थप प्रभावकारी रूपमा परिचानल गरिनेछ।
5. दीर्घकालीन पुनःस्थापना कार्यहरू कार्यान्वयन गर्न व्यवस्था मिलाईनेछ।
6. अग्नि नियन्त्रण, भेईकल एक्स्ट्रिकेसन र टोइङ्ग र उद्धार सेवाको स्तरोन्नति र प्रदेशस्तरमा स्थापना तथा संचालन गरिनेछ।
7. सडक दुर्घटनाका घाइतेको उपचार व्यवस्था अनुगमन गर्ने प्रणालीको विकास र व्यवस्थापन गरिनेछ।

8. जोखिमयुक्त सडकमा स्वास्थ्य सेवा सुविधाको पूर्वाधार सुधार गरी दुर्घटनाका पीडितलाई समयमा उपचार सुनिश्चित गरिनेछ।

रणनीति ९.५ उद्धारकर्ता सम्बन्धि अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासलाई अबलम्बन गर्न कानुनी व्यवस्था गरिनेछ। (उद्देश्य ३)

कार्य नीति:

1. सडक दुर्घटनामा संलग्न स्वयंसेवक वा स्वेच्छिक उद्धारकर्ता (गुड समारिटन ल) को कानुनी व्यवस्था गरी लागू गरिनेछ।
2. स्वयंसेवक वा स्वेच्छिक उद्धारकर्ता सम्बन्धी कानून निर्माण गर्दा प्रचलित कानूनमा आवश्यकता अनुसार संसोधन र एकीकरण गर्दै लगिनेछ।

रणनीति ९.६ सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु एकीकृत तथा समन्वयात्मक रुपमा सञ्चालन गरिनेछ। (उद्देश्य ४)

कार्य नीति:

1. संघ, प्रदेश, स्थानीय निकाय अन्तर्गतका संघ संस्थाहरुका सडक सुरक्षा सम्बन्धी परियोजना, कार्यक्रम र गतिविधिहरुलाई समन्वयात्मक रुपमा संचालन गरिने छ।
2. राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद मार्फत सबै सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरेर सडक सुरक्षा सम्बन्धी सूचनाको प्रचार र प्रसार, चेतनामुलक कार्यक्रम र परियोजना सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
3. तहगत सरकारहरुबाट सञ्चालन गरिने क्रियाकलापहरुमा दोहोरोपन र अन्तर (ग्याप) नरहने गरी कार्यान्वयन गरिने छ।

रणनीति ९.७ सडक सुरक्षा सम्बन्धी गतिविधिहरु सञ्चालनका लागि सडक सुरक्षा कोषको व्यवस्था गरिने छ। (उद्देश्य ४)

कार्य नीति:

1. ५. राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषदद्वारा सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्न सडक सुरक्षा कोषको व्यवस्था गरिने छ।
2. सडक सुरक्षामा संलग्न निकायहरुको संस्थागत सुदृढीकरणको लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइनेछ।
3. राष्ट्रियस्तरमा सडक सुरक्षा योजना, दुर्घटनामा हानि-नोक्सानी र क्षतिपूर्ति व्यवस्थाका साथै गम्भीर घाइतेको पुनर्स्थापना र शारीरिक अशक्तको उपचारका

लागि सडक सुरक्षा कोष तथा स्वास्थ्य बिमा मार्फत व्यवस्थाको लागि पहल गरिनेछ ।

4. सडक सुरक्षा सम्बन्धि अध्ययन, अनुसन्धान तथा विकास गर्न पर्याप्त स्रोत साधनको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
5. सडक दुर्घटना बिमालाई समयानुकूल परिमार्जन गरिने छ ।

रणनीति ९.८ सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम नियमन, अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सूचना व्यवस्थापनका लागि एकीकृत प्रणाली लागू गरिनेछ । (उद्देश्य ५)

कार्य नीति:

1. सुरक्षित सडक प्रणाली सुनिश्चित गर्न कार्यसम्पादन सूचक सहितको नियमन, अनुगमन र मूल्याङ्कन सम्बन्धी एकीकृत ढाँचाको विकास तथा कार्यन्वयन गरिनेछ ।
2. सडक सुरक्षा सम्बन्धी परियोजनाको तर्जुमा र कार्यन्वयन गर्न कार्य सम्पादन सूचक सहितको समन्वय, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
3. सडक दुर्घटनासम्बन्धी तथ्यांकको सङ्कलन, विश्लेषण तथा जानकारी प्रदान गर्न राष्ट्रिय सडक दुर्घटना सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (आरएआइएमएस) लाई प्रयोगमा ल्याई सडकको उच्च जोखिम भएका क्षेत्रको पहिचान र तिनीहरूको सुधारको प्रभावकारिताको मूल्याङ्कनका लागि समेत प्रयोग गरिनेछ ।
4. एकीकृत सडक सुरक्षा सूचना व्यवस्थापन प्रणाली मार्फत तहगत सरकारहरू बीच आवश्यक सूचनाको व्यवस्थापन र वितरण गरिने छ ।

रणनीति ९.९ सडक सुरक्षा सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र विकास गरिनेछ । (उद्देश्य ६)

कार्य नीति:

1. सडक दुर्घटना सम्बन्धी लैङ्गिक, समावेशी र फरक क्षमता भएका छुट्टिने गरी खण्डीकृत तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण, भण्डारण, प्रसोधन, सम्प्रेषण गरिने छ ।
2. सडक दुर्घटना न्यूनीकरणका लागि अध्ययन तथा अनुसन्धान गरि जोखिम तथा क्षति कम गर्ने उपायहरूको अवलम्बन गरिनेछ ।
3. सडक सुरक्षा सम्बन्धि विषयहरूमा नवप्रवर्तनात्मक प्रविधिहरू एवं अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासहरू समेतको अवलम्बन गरिनेछ ।

११. संस्थागत संरचना:

1. राष्ट्रियस्तरमा सडक सुरक्षा सम्बन्धि विषयको नियमन, अनुगमन र मुल्यांकन गर्न एक राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषदको गठन गरिनेछ र यसको कार्यगत समन्वय भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयले गर्नेछ ।

2. राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद संचालन गर्नका लागि आवश्यक जनशक्ति सहितको सचिवालयको व्यवस्था गरिनेछ ।
3. संघ, प्रदेशका सम्बन्धित मन्त्रालयहरूमा र स्थानीय तहहरूमा सडक सुरक्षा सम्बन्धि छुट्टै एकाई वा सम्पर्क बिन्दु (फोकल पोइन्ट) को व्यवस्था गरिनेछ ।
4. प्रदेशस्तरमा सुरक्षित सवारी परिक्षण सुनिश्चितताको लागि यन्त्र उपकरण सहितको संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ ।
5. सडक सुरक्षा सम्बन्धि प्रवर्धनात्मक कार्यक्रम गर्न तथा अध्ययन अनुसन्धानका लागि सेन्टर अफ एक्सलेन्सको व्यवस्था गरिनेछ ।
6. सवारी चाप बढी भएको सडक वा राष्ट्रिय राजमार्गमा दुर्घटना पश्चातको उद्धार तथा उपचारको लागि आवश्यक संस्थागत व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१२. नीतिको संरक्षक

राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद यस नीतिको संरक्षक हुनेछ र राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषदको सचिवालयलाई नीति कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन लगायत नीति अद्यावधिक गर्न जिम्मेवार बनाईनेछ ।

१३. कानूनी व्यवस्था

नेपाल सरकारले यस नीतिलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्नेछ । सडक सुरक्षा व्यवस्थापन र कार्यान्वयन सम्बन्धी आवश्यक ऐन, नियम, निर्देशिका, मार्गदर्शन र प्राविधिक प्रतिवेदनहरू बनाउँदा यस नीतिलाई आधारभूत दस्तावेजको रूपमा लिइनेछ ।

१४. अनुगमन र मूल्यांकन

यस नीतिको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि राष्ट्रिय सडक सुरक्षा परिषद मार्फत यस नीतिको सान्दर्भिकता, प्रभावकारिता एवं कार्यान्वयनको अवस्थाको सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा आवधिक रूपमा अनुगमन तथा मूल्यांकन गराइनेछ र सो को प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

१५. जोखिम व्यवस्थापन

यस नीतिको कार्यान्वयनका क्रममा आउनसक्ने देहायबमोजिमका सम्भाव्य जोखिम तथा सो जोखिम न्यूनीकरणका लागि निम्नानुसारका उपायहरू अवलम्बन गरिनेछः-

- क. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच प्रभावकारी समन्वय हुन नसक्ने जोखिम भएकोले यसको निराकरणको लागि समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी तुल्याउन आवश्यक संयन्त्र व्यवस्था गरिनेछ ।
- ख. सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रसंग प्रभावकारी समन्वय नभएमा समेत यस नीतिले लिएका नीतिगत व्यवस्थाहरू कार्यान्वयन हुन नसक्ने जोखिम रहन्छ । यस्तो जोखिम आउन नदिन तीन वटै क्षेत्रको संयुक्त प्रयासलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक संरचनाको व्यवस्था गरिनेछ ।

- ग. यस नीति कार्यान्वयन गर्न पर्याप्त आर्थिक स्रोत तथा साधनको आवश्यकता हुने र यसका लागि पर्याप्त आन्तरिक लगानी स्रोत जुटाउनुका साथै वैदेशिक सहयोग तथा निजी क्षेत्रको लगानी समेत आकर्षण गरी परिचालन गरिनेछ ।
- घ. यस नीति बमोजिमका कानुनी व्यवस्थाहरू समयमै तर्जुमा गराई कार्यान्वयनमा आउन नसक्नु जोखिम हुन सक्ने र यसका लागि समयमै आवश्यक कानुनी व्यवस्था गरिनेछ ।